Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö

Jukisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry:n lausunto Liikenne- ja viestintävaliokunnalle HE 34/2018 vp

Kiitämme mahdollisuudesta tulla kuultavaksi.

JUKO ry pitää huolestuttavana, että lakiesityksessä henkilöstön asemaa on käsitelty erittäin suppeasti. Lakiin Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalvelujen muuttamisesta osakeyhtiöön esitetään otettavaksi henkilöstön asemaa koskeva säännös (7 §): ” Henkilöstön asemasta säädetään valtion virkamieslain (750/1994) 5 e ja 5 f §:issä sekä työsopimuslaissa (55/2001).” Näiden viitattujen säännösten mukaan henkilöstön siirtyminen tapahtuu liikkeenluovutuksella. Esitetyn 7 §:n sisältö on henkilöstön kannalta liian suppea sisältäen ainoastaan viittaukset liikkeenluovutusta koskeviin valtion virkamieslain ja työsopimuslain säännöksiin.

Näkemyksemme mukaan lakiesityksen yleisperusteluiden kohdassa 4.3 Henkilöstövaikutukset on henkilöstön siirtymisen vaikutuksia analysoitu puutteellisesti.

Henkilöstön siirtymistä koskeva säännös tulle kirjoittaa laajemmin, kuten esimerkiksi on tehty Maantielaki (jonka on Liikenne- ja viestintäministeriö esitellyt VN yleisistunnossa 12.4.), sekä laissa Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä (1146/2017). Ao. lain 18 §:ssä on erillinen henkilöstön siirtymistä yhtiöön koskeva säännös:

18 § Siirtymäsäännökset

Osa Innovaatiorahoituskeskus Tekesin henkilöstöstä siirtyy yhtiön palvelukseen lain tultua voimaan. Siirtoon sovelletaan valtion virkamieslain (750/1994) 5 e ja 5 f §:n sekä työsopimuslain (55/2001) 1 luvun 10 §:n säännöksiä liikkeen luovutuksesta. Siirtyvä henkilöstö määritellään liiketoimintasiirtoa koskevissa asiakirjoissa. Rahoituskeskus päättää siirtyvästä henkilöstöstä ja siirron ajankohdasta.

Kun virassa tai virkasuhteessa oleva 1 momentissa tarkoitettu henkilöstö siirtyy yhtiöön, virat lakkaavat ja virkasuhteet päättyvät ilman irtisanomista myöhemmin määriteltävänä ajankohtana lain tultua voimaan. Koko siirtyvä henkilöstö otetaan työsuhteeseen yhtiöön sanotusta ajankohdasta lukien. Virkojen lakkaaminen ja virkasuhteiden päättyminen ei edellytä suostumusta. Yhtiöön siirtyvät työsuhteiset tehtävät ja niissä oleva henkilöstö siirtyvät yhtiöön työsuhteeseen sanotusta ajankohdasta lukien. Määräaikainen virka- ja työsuhteinen henkilöstö siirtyvät määräaikansa osoittamaksi ajaksi yhtiön palvelukseen määräaikaiseen työsuhteeseen. Palvelussuhteen lajin muuttuminen ei vaikuta palvelussuhteen jatkuvuuteen. Jos 1 momentissa mainitun ajankohdan jälkeen siirretään tehtävä yhtiöön, siirtoon sovelletaan valtion virkamieslain ja työsopimuslain liikkeenluovutusta koskevia säännöksiä vuoden 2020 loppuun asti.

Luovutushetkellä voimassa olevista virkasuhteista johtuvat oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät yhtiölle siten kuin valtion virkamieslain 5 f §:ssä säädetään. Tämä ei kuitenkaan koske niitä oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka johtuvat nimenomaan virkasuhteesta eivätkä ole ominaisia työsuhteelle.

Ennen luovutusta erääntyneestä palkka- tai muusta virkasuhteesta johtuvasta saatavasta vastaavat rahoituskeskus ja yhtiö yhteisvastuullisesti. Rahoituskeskus on kuitenkin luovutuksensaajalle vastuussa ennen luovutusta erääntyneestä saatavasta, jollei muuta ole sovittu.

Yhtiö on velvollinen noudattamaan luovutushetkellä voimassa olleen virka- ja työehtosopimuksen määräyksiä kuten työehtosopimuslain (436/1946) 5 §:ssä säädetään.

Henkilöstö siirtyy luovutushetkellä olevalla euromääräisellä palkalla yhtiöön.

Henkilöstön asemaa ja siirtymistä yhtiöön koskeva säännös tulisi siis kirjoittaa vastaavasti kuin Business Finland Oy:n palvelukseen siirtyviä henkilöitä koskeva säännös. Säännökseen tulee myös lisätä kirjaus koskien osakeyhtiön velvollisuutta ottaa lisäeläkevakuutus henkilöstön eläketurvan tason säilyttämiseksi.

Henkilöstön asemaa koskevan säännöksen yksityiskohtaisiin perusteluihin tulee näin ollen lisätä seuraavat kokonaisuudet:

•liikkeenluovutusta koskevan säännöstön noudattamista siirtoihin yhtiöön vuoden 2021 loppuun asti

•henkilöstön työsuhteen katsominen jatkuneen työsuhde-etuuksien määräytyisen kannalta yhdenjaksoisena

•lisäeläketurvaa koskeva kirjaus

•maininta palkkatason turvaamisesta. Siirtyminen yhtiöön tapahtuu euromääräisillä palkoilla. Lisäksi yhtiöittämisessä on tarkoitus säilyttää henkilöstön tehtävien vaativuus ja palkkaus ennallaan vähintään vuoden 2021 loppuun tai siihen saakka, kunnes työnantaja ja työntekijäjärjestöt ovat neuvotelleet uuden työehtosopimuksen koskemaan yrityksen koko henkilökuntaa

•yhtiön perustamisessa noudatetaan hyvää henkilöstöpolitiikkaa

•henkilöstön tiedonsaannista ja vaikutusmahdollisuuksista huolehditaan

•henkilöstö otetaan laajasti mukaan osakeyhtiön perustamisen jatkovalmisteluun

•maininta siitä, että henkilöstön kokonaismäärää ei ole yhtiöittämisen yhteydessä tarkoitus vähentää

•henkilöstön sukupuoli- ja tasa-arvovaikutuksia koskeva arviointi

•maininta, että henkilöstösiirrot paikkakunnalta toiselle perustuvat lähtökohtaisesti vapaaehtoisuuteen.

•maininta, että mahdollisten tehtäväjärjestelyjen yhteydessä järjestelyjen piirissä olevalle henkilöstölle etsitään korvaavat tehtävät

Lakiesityksessä on kirjattu vahinkovakuuttamisesta: ”Nykyinen viraston toimintaa koskeva lakiin perustuva valtion yleinen vahingonvastuu päättyy yhtiöittämishetkellä. Perustettava osakeyhtiö vakuuttaisi toimintansa ja ottaisi vastaavat meri- ,rautatie- ja tieliikenteen ohjaus- ja hallintapalveluiden vahinkovastuuvakuutukset kotimaisilta ja kansainvälisiltä vakuutusmarkkinoilta. Kunkin liikennemuodon liikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden toisistaan poikkeavat riskitasot vaikuttavat vakuutusten vuosimaksujen tasoon.”

Mielestämme vahinkovakuuttamista tulisi käsitellä tarkemmin sillä ko. vakuutuksilla voi olla hyvin suuri taloudellinen vaikutus. Esimerkiksi meriliikenteenohjaus ohjaa aluksen jollekin alueelle haverin tms. tällöin kiinteistöille sekä luonnolle saattaa aiheutua mittavia vahinkoja sekä arvonalenemia haverin tapahduttua. Toisena esimerkkinä kuka ottaa vastuun Saimaa VTS:n alueella aluksen ohjaamisesta väistöalueelle esim. haveritapauksessa tai liikenteen pysäyttämisen aiheuttamat vahingot / tappiot (alus ei pääse aikataulussaan eli rahti myöhästyy tai ei saa uutta rahtia). Saimaalla huomion arvoista on, että VTS -alueella toimii vapaaehtoinen meripelastuspäivystys, kun taas merialueella meripelastus voi vastata suojapaikkaan ohjaamisesta

Näemme myös ongelmallisena asian valmistelussa ei ole vielä käyty läpi mitkä tulevat olemaan yhtiöön siirtyvän henkilöstön tulevat työehdot sekä vastuut. Näemme myös ongelmallisena henkilöstön vastuun tilanteissa, jolloin liikennettä joudutaan rajoittamaan jollakin väylälle. Lakiesityksen mukaan yhtiön voi tehdä tällöin päätöksen 24 tunnin ajaksi. Tämä vaatii kuitenkin virastopuolelta 24/7 päivystyksen rakentamista, sillä viikonloppuisin ja loma-aikoina tuo 24 tuntia voi olla liian vähän.